

Göteborgs Stad
Frölunda torg, gestaltning av allmän platsmark
241014

Innehåll

Bakgrund och förutsättningar	3
Koncept	4
Översiktsplan	5
Stadsrummet	6
Gågatan	8
Portik	9
Växtkoncept	10
Belysningskoncept	11

Bilagor

Körspår Lu brandbil
Körspår LBn
Principsektion nedsänkt uppsamlingsyta
Principsektion nedsänkt regnbädd
Ytsammanställning stadsrum
Analys förutsättningar stadsrum
Ledningar i förhållande till förslaget
Fördröjning av dagvatten, flöden för skyfall
Mängder för ytor

Frölunda Torg, gestaltning av allmän platsmark

Beställare: Exploateringsförvaltningen, Göteborgs stad
Projektledare: Karolina Alvarsson och Ulf Bredby

Konsult: ÅWL Arkitekter
Uppdragsansvarig landskapsarkitekt: Linda Andberg
Handläggande landskapsarkitekter: Martin Andersson och
Carolin Sjöberg Knight
Medverkande landskapsarkitekt: Frida Näsman

Samtliga foton och illustrationer ©ÅWL Arkitekter om inget annat anges.
Gäller ej bilder på kristallkronor s.4.

Bakgrund och förutsättningar

I Frölunda Torg pågår ett detaljplanearbete för att möjliggöra bland annat nya bostäder, kontor och en utveckling av det befintliga köpcentret. I samband med detta tas ett helhetsgrepp kring det offentliga rummets kvaliteter för att skapa en attraktiv och grön stadsmiljö.

Frölunda Torg och dess närhet präglas idag av en storskalig och modernistisk stadsstruktur med punkt-, skiv- och lamellhus. Vägnetet är till stor del trafikseparerat. Köpcentret var vid dess invigning Nordens största köpcentrum och har sedan dess byggts ut i olika etapper. Köpcentret är idag omgärdat av stora parkeringsplatser på vilka ny bostadsbebyggelse nu planeras.

I och med den nya detaljplanen möjliggörs, förutom ny bebyggelse, uppförandet av nya offentliga platser så som torg, parker, gator och gång- och cykelvägar. Det här dokumentet beskriver föreslagna gestaltning och utformning av dessa och syftar till att fungera som underlag för framtida projektering.

Buller

Planområdet är utsatt för trafikbuller, framförallt från Västerleden och Marconigatan. De nya byggnaderna bidrar delvis till att reducera bullernivåerna på allmän platsmark, men i vissa lägen kan det även vara aktuellt med åtgärder i mark för att skapa behagliga platser för vistelse.

Sol, skugga och vind

Byggnaderna i området, både ett flertal av de befintliga och de planerade, är relativt höga (upp till 13 våningar). Detta har effekter på det lokala mikroklimatet på marken genom påverkan på sol-, skugg- och vindförhållanden. Den allmänna platsmarken gestaltas med en medveten placering av vistelseytor i kombination med flerskiktad vegetation som bromsar upp starka vindar och skapar rum med behagligt mikroklimat.

Ledningar

Ett U-område med VA-ledningar sträcker sig i ett stråk genom det planerade gröna stadsrummet och vidare upp längs gågatan. Inom detta område ska punktbelastning begränsas och ytorna gestaltas med demonterbara konstruktioner som med fördel kan vara lyftbara och möjliga att enkelt återuppbygga vid behov. Stora öknningar i laster ovan befintliga ledningar får inte ske. Planteringsytor inom U-området kan därför behöva utgöras av lättviktsjord och trädens storlek inom ytan begränsas.

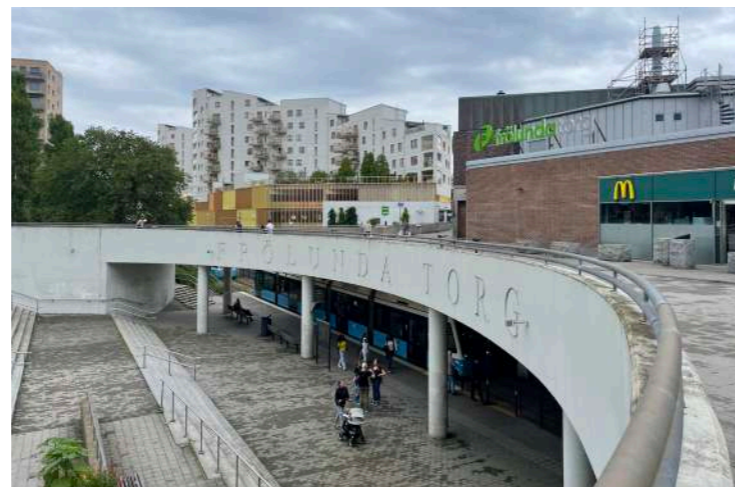

Foto taget norr om köpcentret vid spårvagnshållplatsen

Foto taget väster om köpcentret

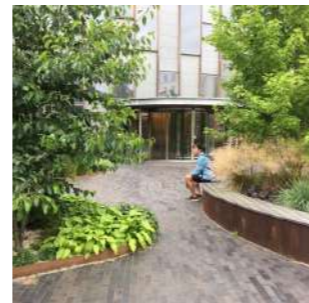

Flygfoto, platsen idag. Bildkälla: Göteborgs Stad

Koncept

Den nya allmänna platsmarken i Frölunda torg tillför, likt en kristallkrona, dekorativa kvaliteter i stadsrummet som fångar intresse, adderar en känsla av kvalitet och bjuder på överraskningar för boende och besökare. Prismor i form av grönskande planteringsytor bryter upp det storskaliga och hårdgjorda. Grönskan är i fokus, får ta plats och blir en tydlig del i hela områdets identitet. Ett sammanbindande golv sveper som en matta över marken och knyter ihop ytorna. Målet är att skapa en hemtrevlig karaktär, ett offentligt vardagsrum i Frölunda, med den mänskliga skalan i fokus och gott om sociala mötesplatser gestaltade med omsorg och hög detaljrikedom. Formspråket har till viss del tagit inspiration från de runda former som återfinns inuti köpcentret från 60-talet. Det mjuka formspråket är också valt med tanken att det behövs för att bryta mot områdets hårda, fyrkantiga karaktär, liksom den stora skalan.

Konceptet tillsammans med gestaltningen är utformad för att ha en flexibilitet. Det tål att förändras och anpassas till viss del utan att förlora de huvudsakliga värdena.

Översiktsplan

Illustrationsplan översikt
Skala 1:1000/A3

Stadsrummet

I stadsrummet omsluts man av grönska som ramar in platsen och utgör både golv, väggar och tak. Formspråket är mjukt och böljande. Planteringsytornas oregelbundna former bidrar till att skapa många rumsbildningar av olika storlek med plats för olika behov, som till exempel mer eller mindre rofylld, mer eller mindre skyddat och intimt samt sol eller skugga. I den centrala delen av stadsrummet finns en stor öppen gräsyta som kan användas till spontanlek, fika, eller att ligga i gräset och sola. I kanten av denna yta finns några träd som kan skänka skugga under varma dagar.

I den centrala delen finns även en stor färgstark perennplantering, som blir "stadsrummets smycke". Här växer stora perenner av varierande sort med blomning från tidig vår till sen höst. Planteringen ramas in av en sittbar mur (material ej bestämt).

I den västra delen av stadsrummet ligger ytterligare en stor planteringsyta. Denna är nedsänkt cirka 0,5 meter från markplanet och utgör en stor regnbädd som ska kunna ta hand om 120 m³ skyfallsvatten. Kanten kan utformas som trappsteg ner, utmed hela eller delar av regnbädden. Denna plantering utgörs av en variation av buskar och perenner anpassade för att klara de behov en regnbädd ska uppfylla. I regnbädden ska man också kunna vistas. Kanterna blir sittbara och man kan gå på spänger över ytan och uppleva grönskan.

I mötet mellan stadsrummet och gågatan, vilket är i anslutning till den nya tänkta huvudentrén till köpcentret, finns en öppen hårdgjord torgyta. Den hänger gestaltningsmässigt ihop med både gågatan och stadsrummet. Den kan användas som samlingsplats och för evenemang. Här finns linhängd belysning för att bidra till "vardagsrumskänslan" och sittplatser i form av "hängmöbler".

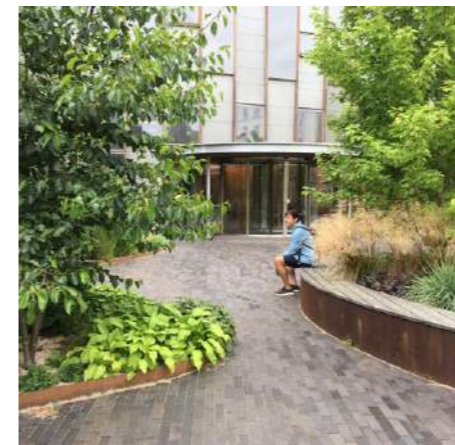
Illustrationsplan stadsrummet
Skala 1:400/A3

Perennplantering

Smitväg i planteringsyta

Böljande former och rumsskapande planteringar

Planteringsytor med marktäckande buskar, perenner och träd

Öppen gräsmatta för picknick och spontana aktiviteter

Stadsrummet

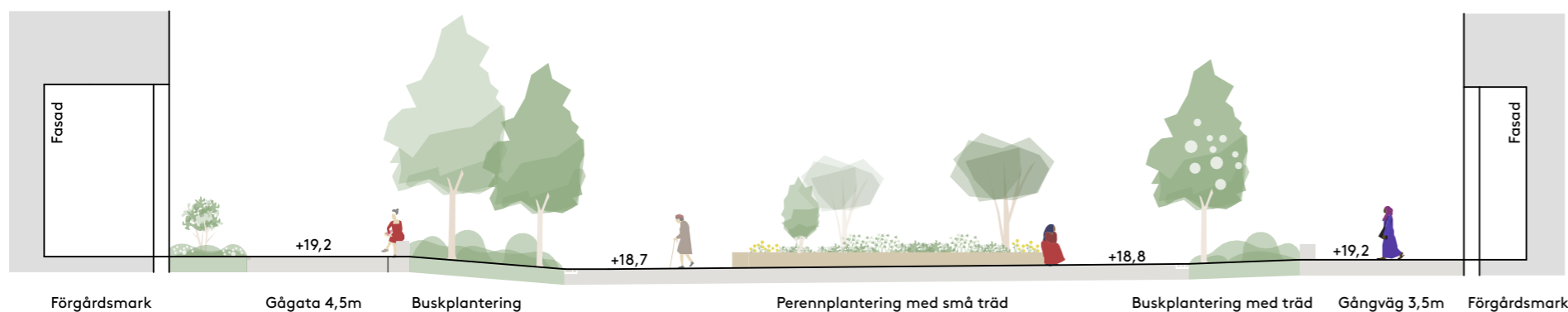
Stadsrummets inramande planteringsytor har utformats så att det även bildas små rum med sittplatser mot gågatan längs huset i norr och gångytan längs huset i söder. Detta för att undvika en rak gräns, utan i stället få det att kännas som att dessa gator är en del av stadsrummet. Planteringsytorna består av låga buskar med träd och buskträd samt perenner på några få utvalda ställen. Buskarna ska vara tillräckligt höga för att upplevas rumsbildande, men inte så höga att de påverkar känslan av trygghet negativt.

Delar av stadsrummet är lokaliserat inom ett U-område med VA-ledningar som ligger ca 2m under marknivån. I U-området får inga stora träd placeras och inga stora ökning av laster får ske. Planteringsytor, möbler, murar och kanter ska vara demonterbara, lyftbara och möjliga att återuppbygga vid behov. Lättviktsjord kan behöva användas i planteringsytor.

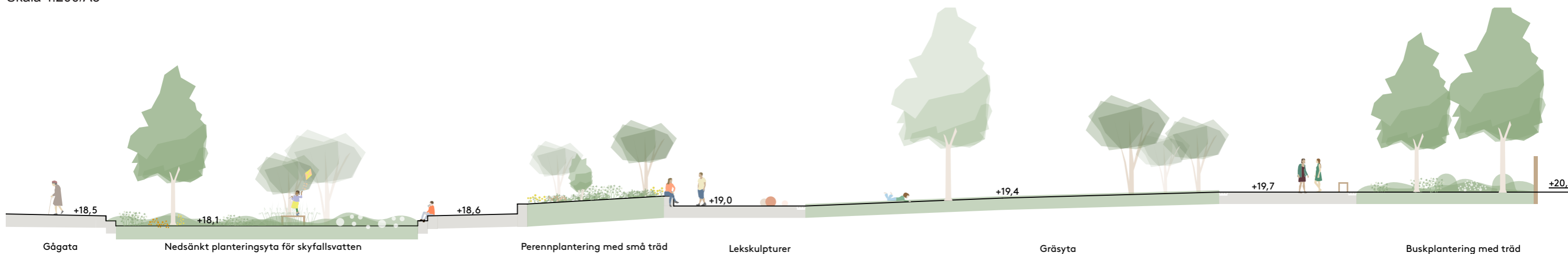
På den öppna ytan mellan gräsyta och perennplanteringen finns plats för lekfulla/lekbara skulpturer. De mjuka formerna och många rum och gångar, liksom spänger smitvägar och skulpturer kommer uppmuntra till rörelse och lek i stadsrummet.

Samtliga gångytor uppfyller kraven på tillgänglighet. Stadsrummet och gågatan kommer att bidra med diverse ekosystemtjänster. Reglerade ekosystemtjänster förekommer bland annat i form av varierande grönska som gynnar biologisk mångfald och pollinering. Träd bidrar med reglering av lokalklimat och vattenupptag samt skänker skugga och kan bli boplats för insekter och fåglar. Regnbäddar och skyfallsyta reglerar och fördröjer dagvatten. Vegetationen bidrar också till stödjande ekosystemtjänster i form av varierande grönska som tillhandahåller livsmiljöer för olika arters populationer samt gynnar biologisk mångfald.

Kulturella ekosystemtjänster finns i form av möjlighet till vistelse i grönska, möjlighet till umgänge och folkliv. Att stadsrummet är en attraktiv plats kan bidra till den lokala identiteten liksom stolthet över området man bor i.

Sektion A-A
Skala 1:200/A3

Sektion B-B
Skala 1:200/A3

Gågata

Öster om köpcentret anläggs en ny gågata och ett grönt stadsrum. Gågatan får ett karaktärsstarkt golv som knyter ihop ytan mellan det befintliga köpcentret och de nya bostadskvarteren. De diagonala friserna/ränderna skapar ett spännande markmönster som både ger identitet och samtidigt bidrar till att signalera att trafik sker på de gåendes villkor. I mitten längsmed gågatan ligger en grön remsa iform av en planteringsyta. På strategiska ställen finns övergångar, broar som möjliggör rörelse mellan de båda sidorna av gågatan.

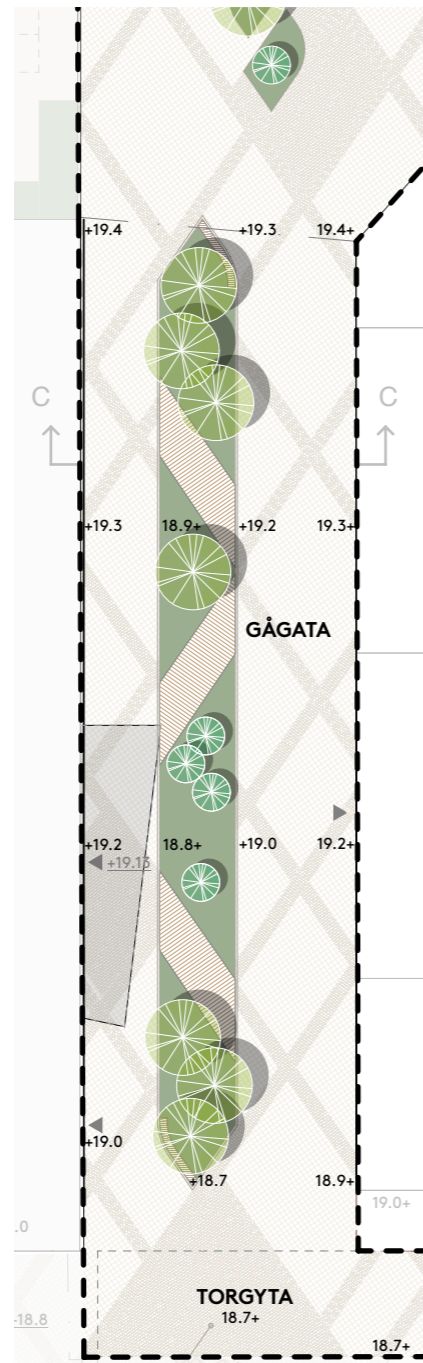
Planteringsytorna ska också fungera som regnbäddar och uppfylla fördröjningsbehov av dagvatten samt bidra till hantering av vattenvolym vid skyfall. De kommer vara nedsänkta cirka 5-30cm där planteringsytans botten kommer ligga 40cm under mark vid fasad. Planteringarna kommer innehålla ett varierat växtmaterial med perenner, låga buskar, samt buskträd och solitärbuskar, max 7m höga. Markskiktet hålls lågt ca 0,5 meter över mark och trädkiktet är uppstammat med en förgrening som börjar vid ca 2 m. Detta ger ett grönskande gaturum med en god överblickbarhet.

Reglering som gågata innebär att motordriven trafik minimeras. Utformningen medger framkomlighet för räddningstjänsten, renhållningen och leveranser till verksamheter i bottenvåningen av bostadskvarteret. Gågatan lutar mellan 0,5-1% ner mot stadsrummet.

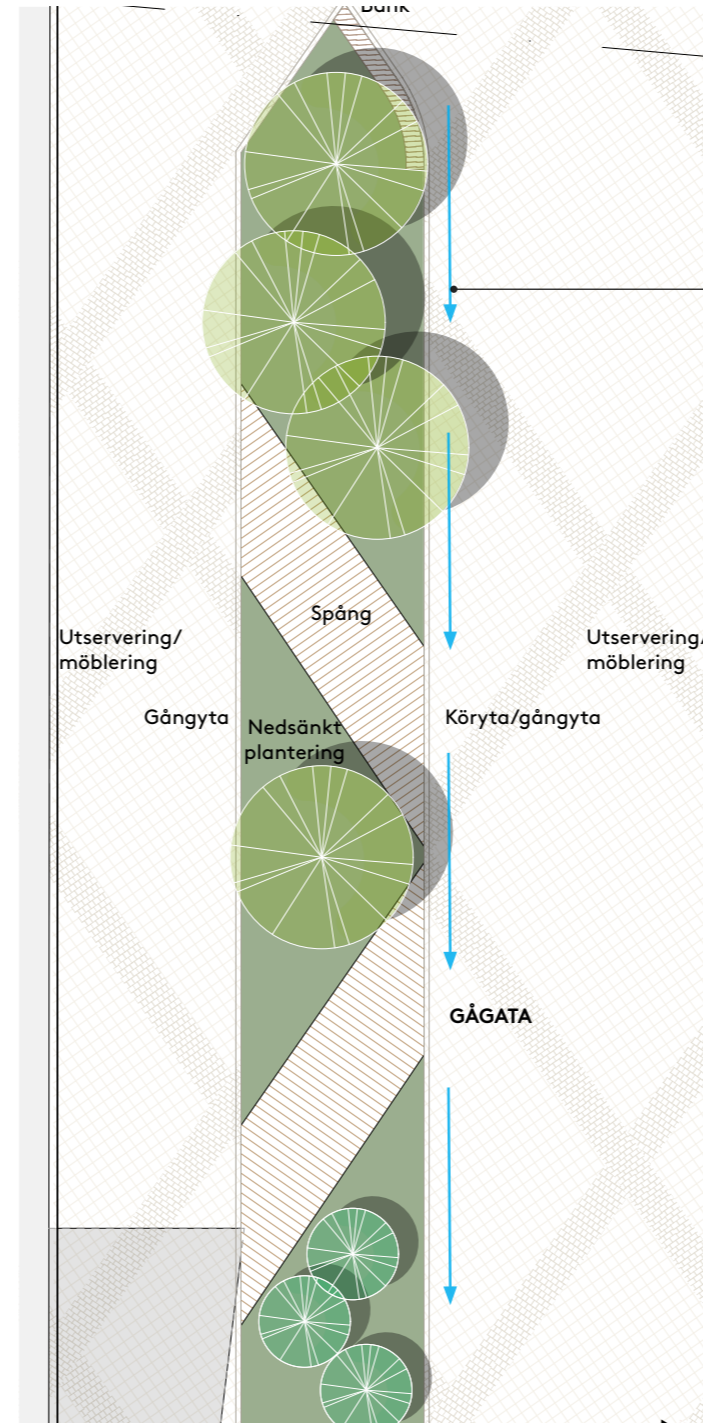
Gågatan är inom ett U-område med VA-ledningar som går mitt i gatan. Ledningarna ligger på ett djup på mer än 3 meter under mark, vilket möjliggör placering av planteringsytor ovan dessa så länge inga stora ökning av laster sker. Planteringsytor, möbler, murar och kanter ska vara demonterbara, lyftbara och möjliga att återuppbygga vid behov. Lättviktsjord kan behöva användas i planteringsytor.

Princip för markbeläggning

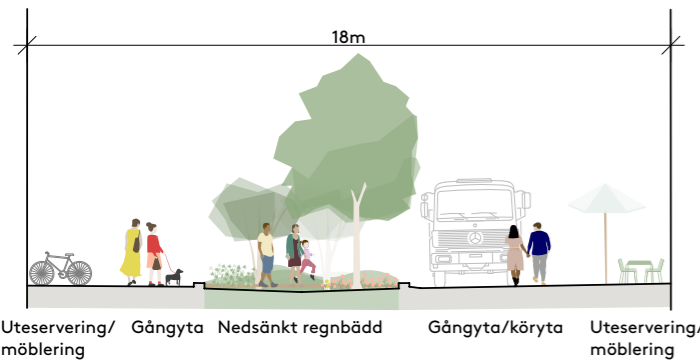
Illustrationsplan gågatan
Skala 1:500/A3

Illustrationsplan inzoomning gågatan
Skala 1:200/A3

Skyfallsled som breddar över mot plantering vid större vattenmängder.

Vidare utredning krävs i fortsatt arbete hur dagvatten ska ledas ned till planteringsytan. För att styra skyfallet från områden norr om gågatan till skyfallsleden krävs vidare utredning av utformning och höjdsättning av vändytan.

Sektion C-C
Skala 1:200/A3

Planteringsyta med spång. Bild från Norra Djurgårdsstaden, Stockholm.

Planteringsyta med spång. Bild från Lunds Stadspark.

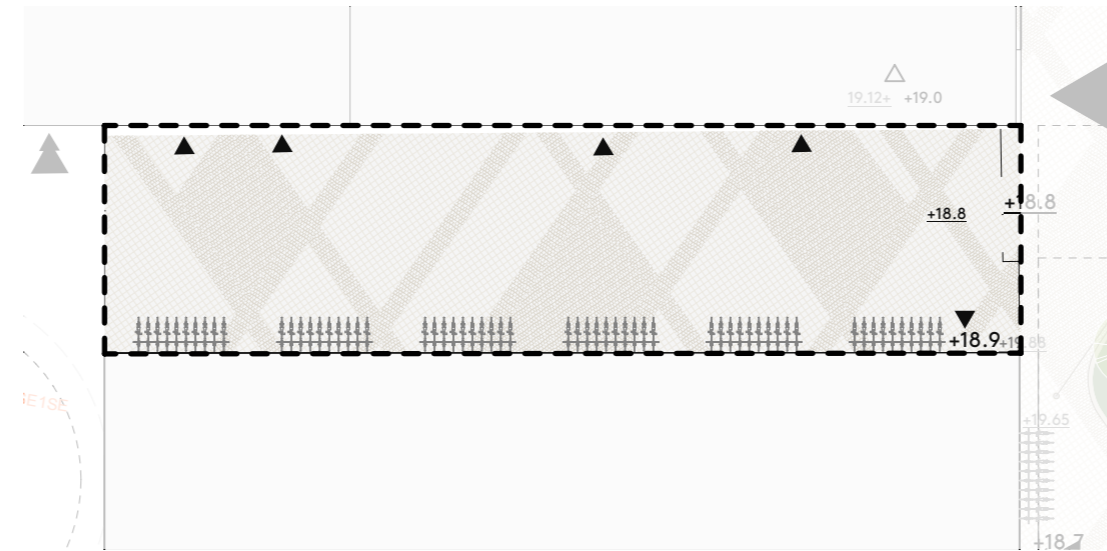
Planteringsyta med inslag av lek. Bild från Rosendal, Uppsala.

Portik

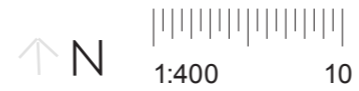
Gågatans markmönster fortsätter genom lågfartgatan väster om portiken.

Genom portiken är det tillåtet att gå och cykla. Marken i portiken nås inte av varken solljus eller regn. I portiken föreslås att man arbetar mycket med belysning för att det ska upplevas som en trygg och trevlig plats.

Exakt indelning mellan allmän platsmark och förgårdsmark är inte fastställt men cykelparkeringen på den södra sidan kommer att ligga på kvartersmark. Beroende på hur brett det allmänna stråket genom portiken blir kan det bli aktuellt med viss möblering.

Illustrationsplan portiken
Skala 1:400/A3

Portik med belysning i taket

Exempel på möblering för lek

Växtkoncept

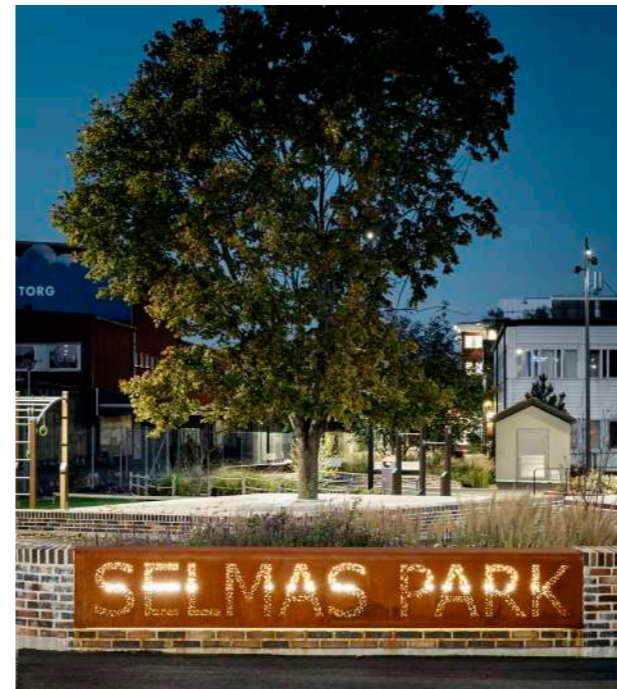
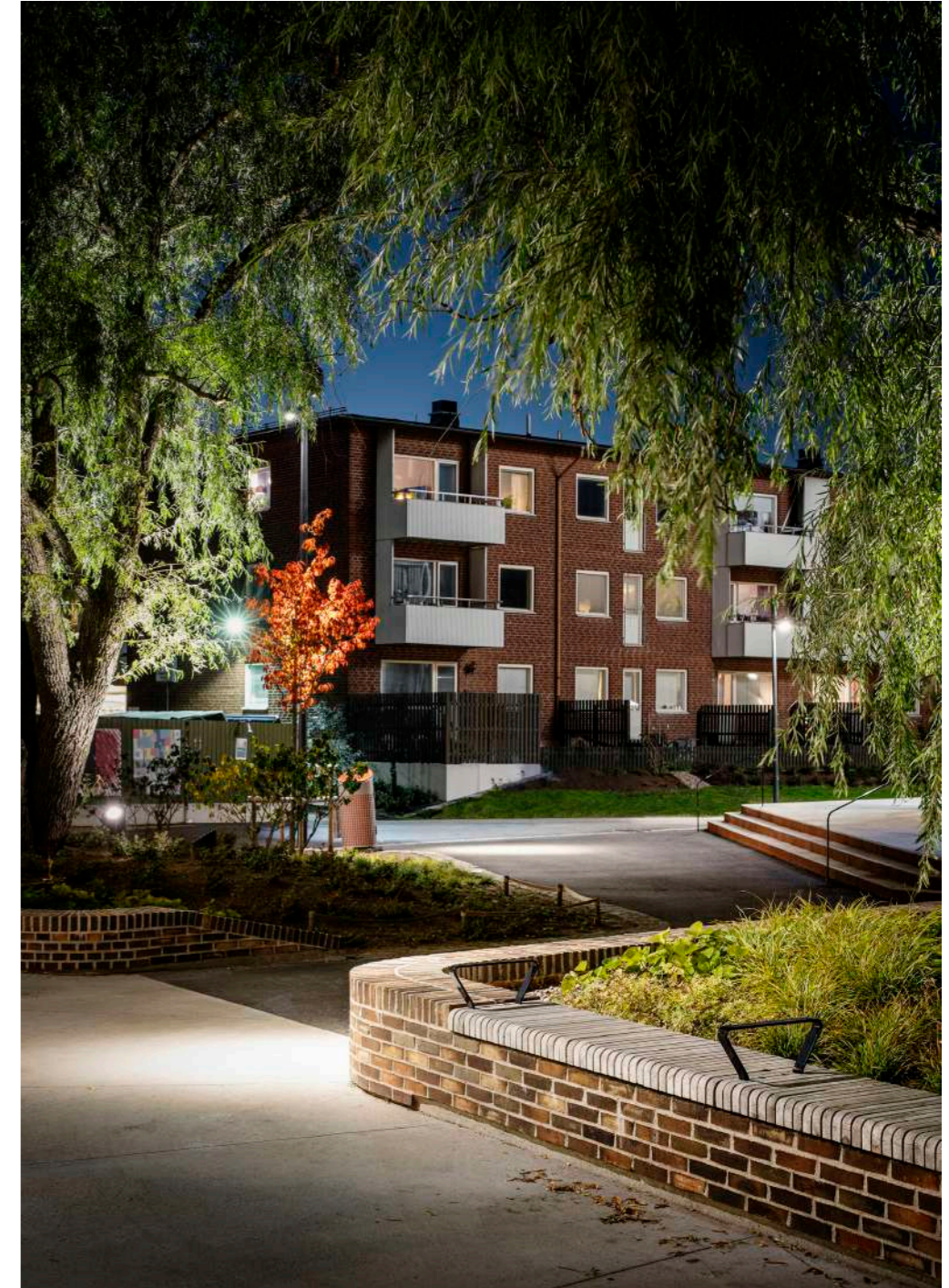
Områdets växter väljs med hänsyn till både upplevelsevärden och ekologiska aspekter. Planteringsytorna utgörs av flera skikt med lägre buskar och perenner, flerstammiga buskträd och uppstammade träd i olika storlekar. En lång blomningssäsong säkertställs med tidigt vårblomande lökar, träd och perenner som blommar från vår till långt in på hösten. Växter med sprakande höstfärger väljs. Vintertid bidrar exempelvis dekorativa fröställningar, stammar och arkitektonisk grenstruktur till upplevelsen. Växter som gynnar pollinerande insekter och fåglar väljs. Samtliga växter ska vara robusta och lätta att sköta.

Belysningskoncept

Belysningen i området utformas med trygghet och orienterbarhet i fokus. Inom de olika rummen anpassas belysningen för att framhäva viktiga karaktärsskapande drag, men enhetliga stolpar och armaturer väljs generellt i hela området för att ge ett sammanhållet intryck.

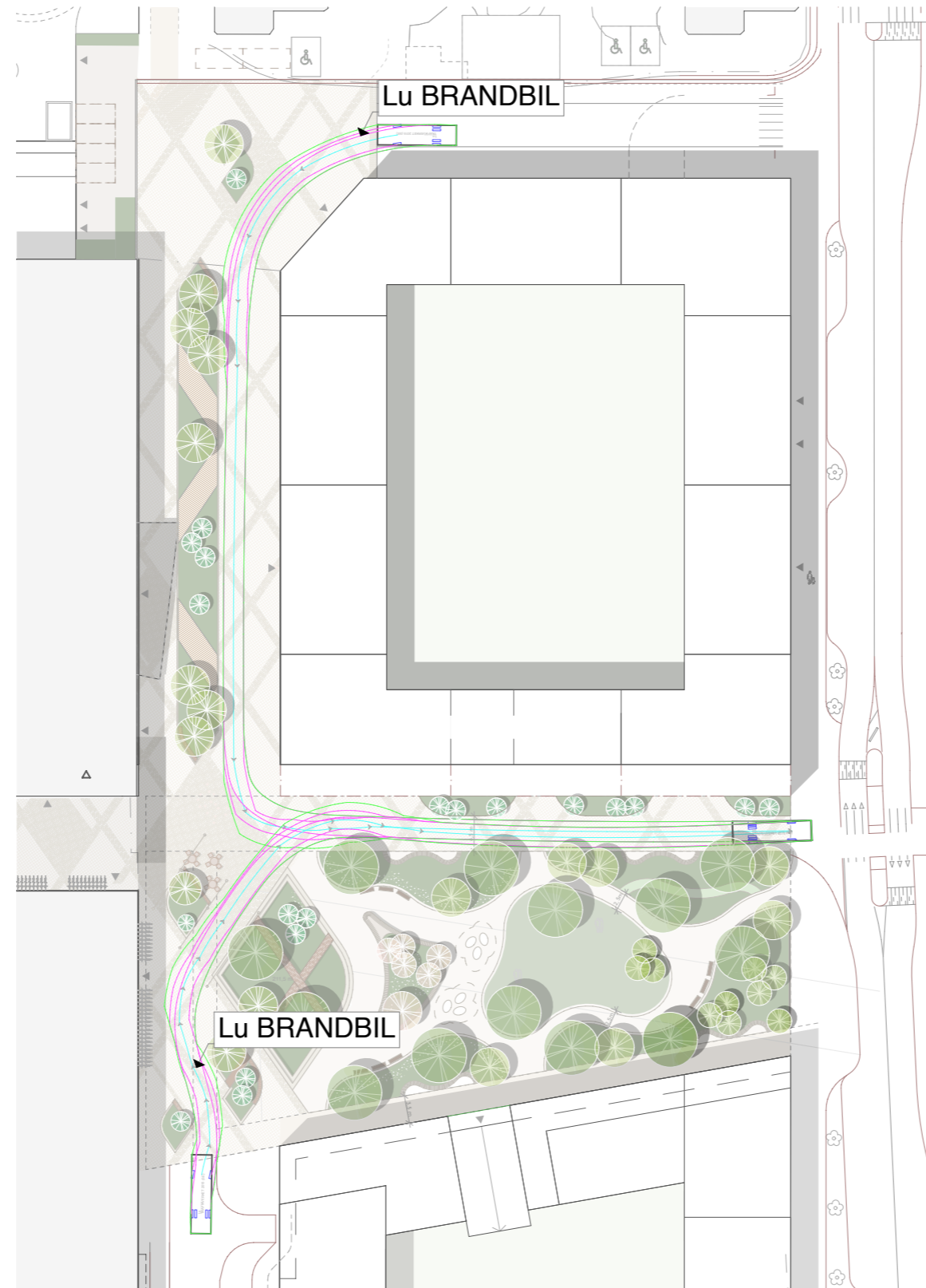
Karaktären av offentligt vardagsrum förstärks med belysning i en varm färgtemperatur som ger ett hemtrevligt och mysigt sken. Vistelseytor och gångstråk förstärks med belysning i den gåendes skala med lägre placerade ljuspunkter. Lekfulla inslag så som ljusskulpturer bjuder på upplevelser längs vägen.

Bilagor

Bilaga

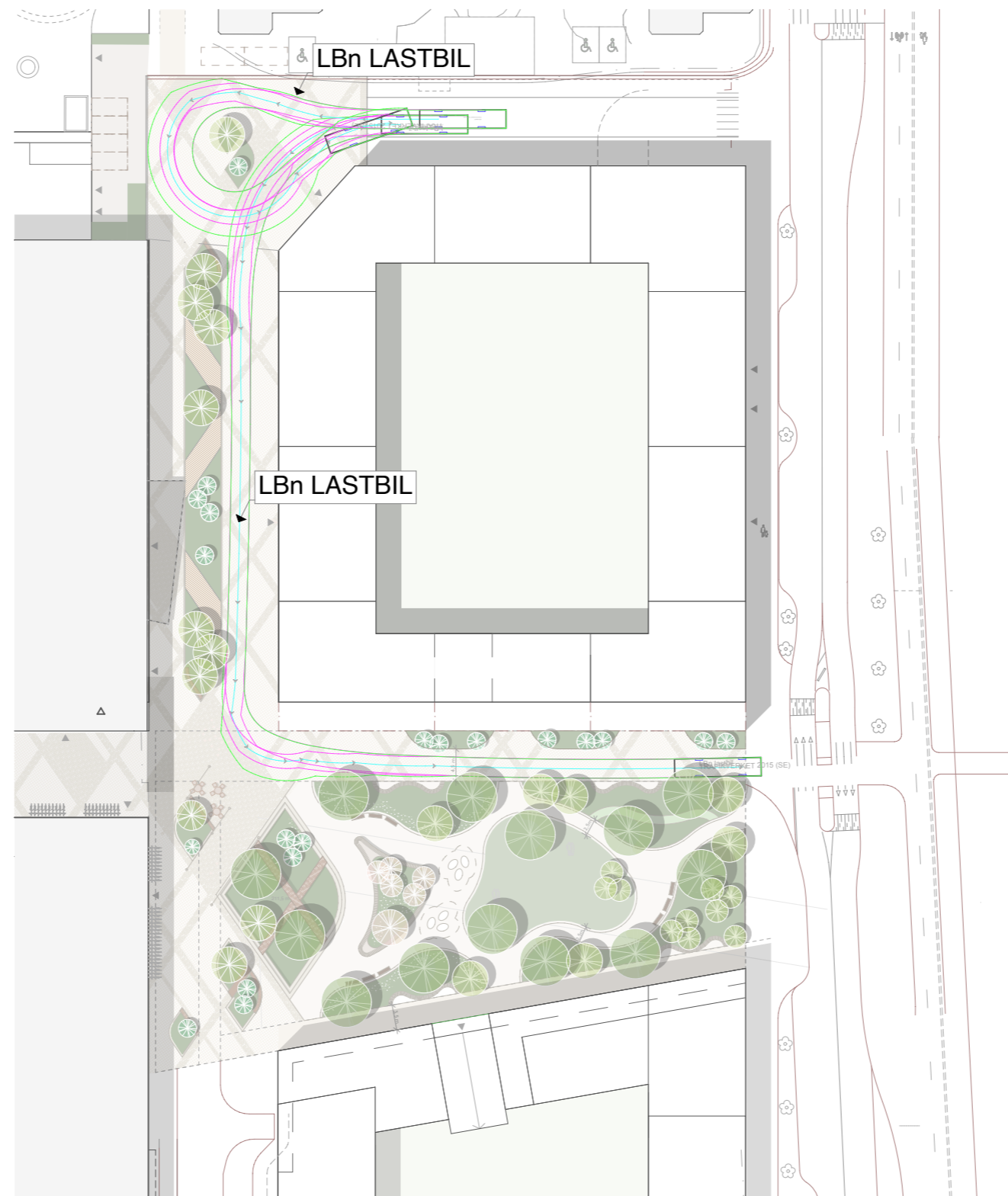
Körspår Lu brandbil

- HJULSPÅR
- SVEP
- FORDONSMITT

Bilaga

Körspår LBn lastbil

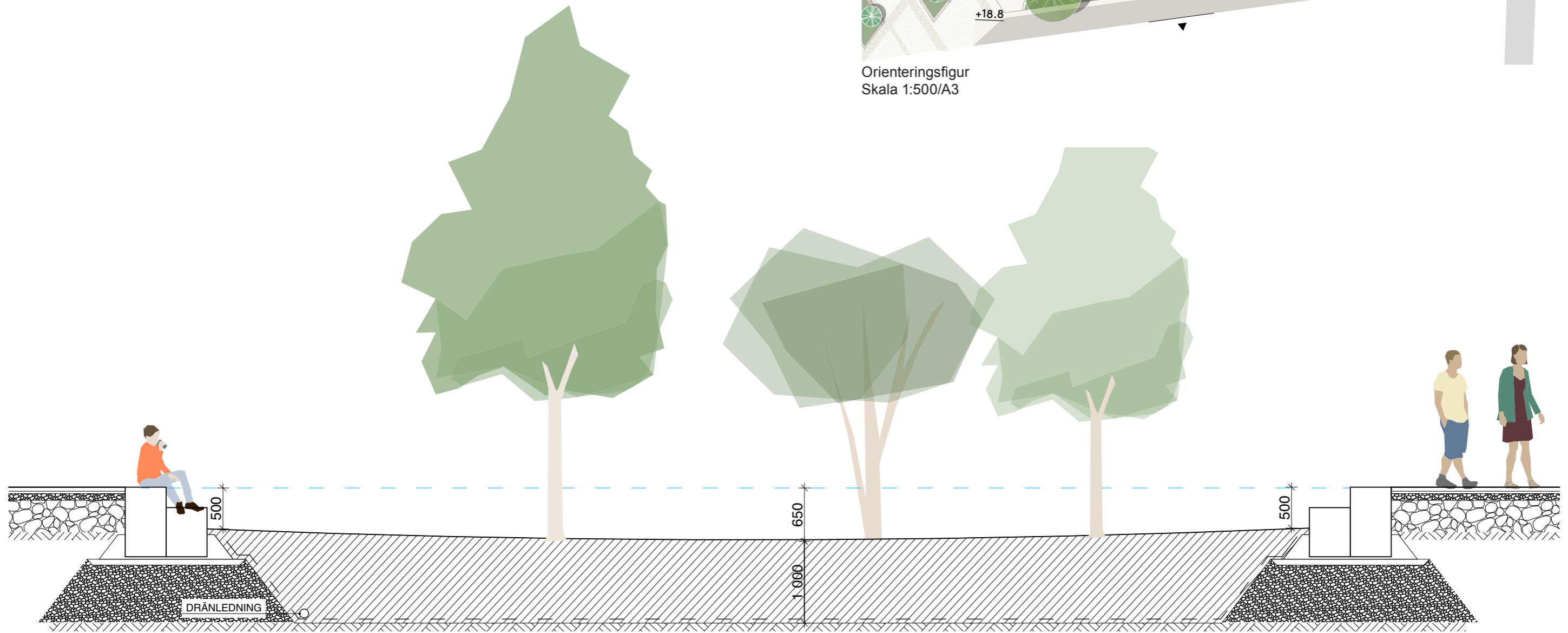
- HJULSPÅR
- SVEP
- FORDONSMITT

Bilaga

Principsektion nedsänkt uppsamlingsyta

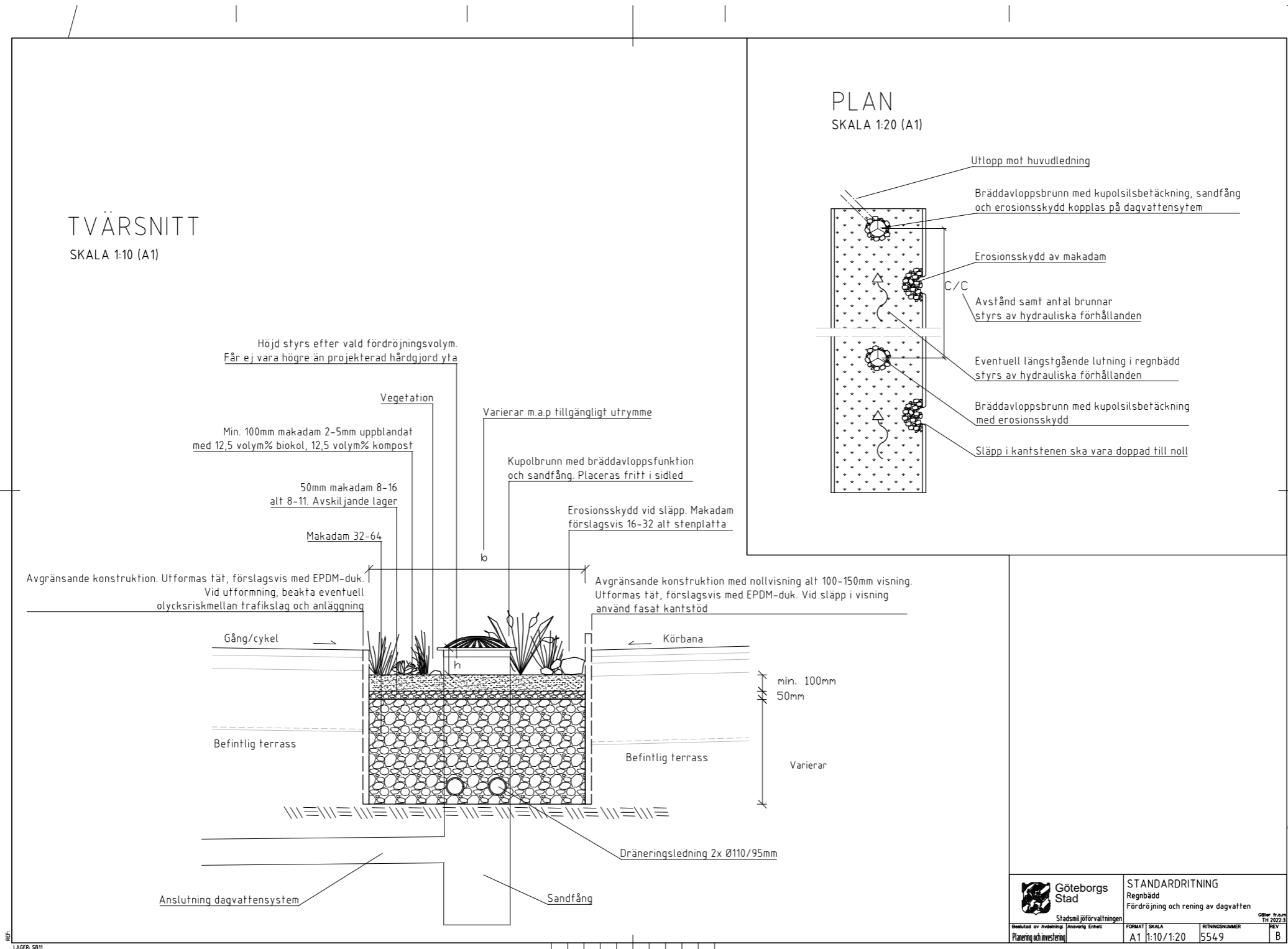
Orienteringsfigur
Skala 1:500/A3

Principsektion
Skala 1:50/A3

Bilaga

Principsektion nedsänkt regnbädd

Ritningen är hämtad från Göteborgs tekniska handbok och visar uppbyggnaden av den tilltänkta regnbädden på gågatan. Mått och utbredning anpassas till projektet.

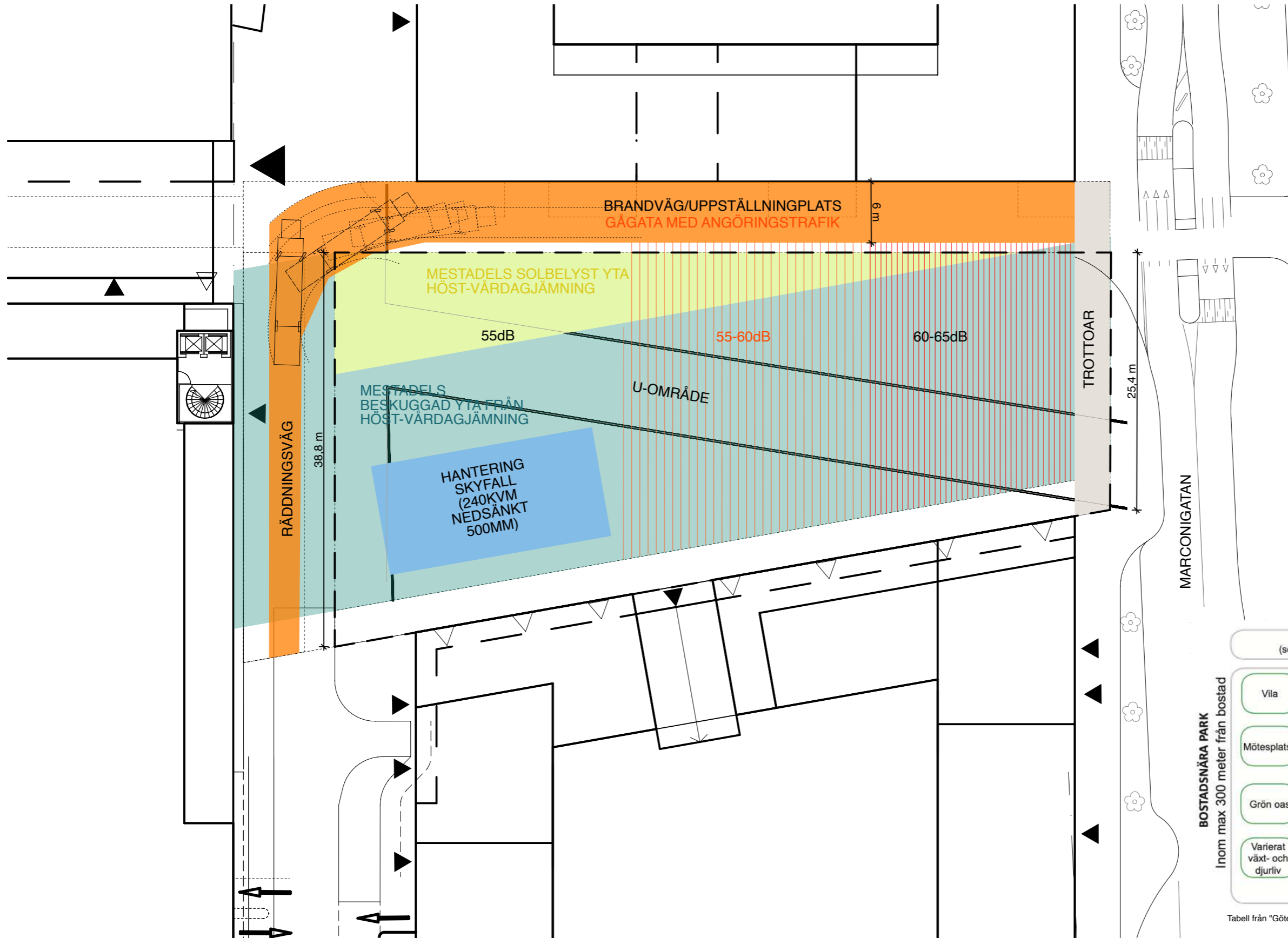
Bilaga

Ytsammanställning stadsrum

Bilaga

Analys förutsättningar stadsrum

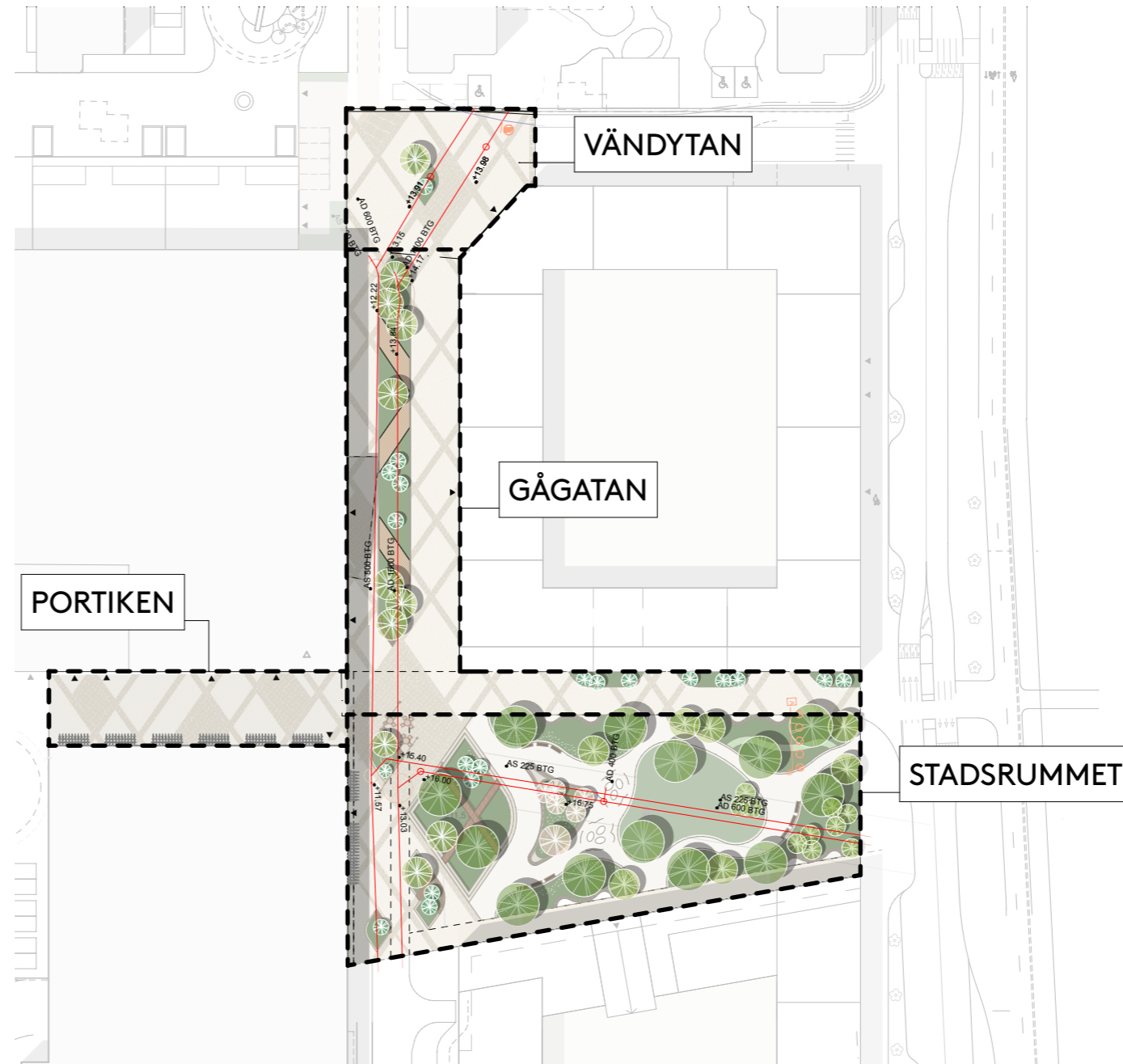
BOSTADSNÄRA PARK
Inom max 300 meter från bostad

Kvaliteter (sociotopvärden)	Förutsättningar
Vila <ul style="list-style-type: none"> Lugn och ro Avkoppling Hämta kraft 	<ul style="list-style-type: none"> Större delen av parkytan understiger ljudnivå på 50 db
Mötesplats* <ul style="list-style-type: none"> Folkliv Umgås Titta på människor Ha möten 	<ul style="list-style-type: none"> Parken behöver vara minst 45 m bred Innehålla sittplatser Minst hälften av parkytan är solbelyst kl 12 vid vårdagsjämning Plan, öppen yta
Grön oas <ul style="list-style-type: none"> Lummighet och/eller omslutande rumslighet Kontrast mot omgivningen 	<ul style="list-style-type: none"> Huvudsakligen vegetationstäckt mark Parken behöver vara minst 45 m bred
Variert växt- och djurliv <ul style="list-style-type: none"> Många arter av växter och djur 	<ul style="list-style-type: none"> Variation av livsmiljöer både övergripande livsmiljöer, t.ex. lövskog, och ett småskaligare livsmiljöer, exempelvis grova träd med bohål. (Ett varierat växt- och djurliv kallas också en stor biologisk mångfald.)

Tabell från "Göteborgs grönsplan - för en nära sammanhållen och robust stad 2022-2030", sid. 60

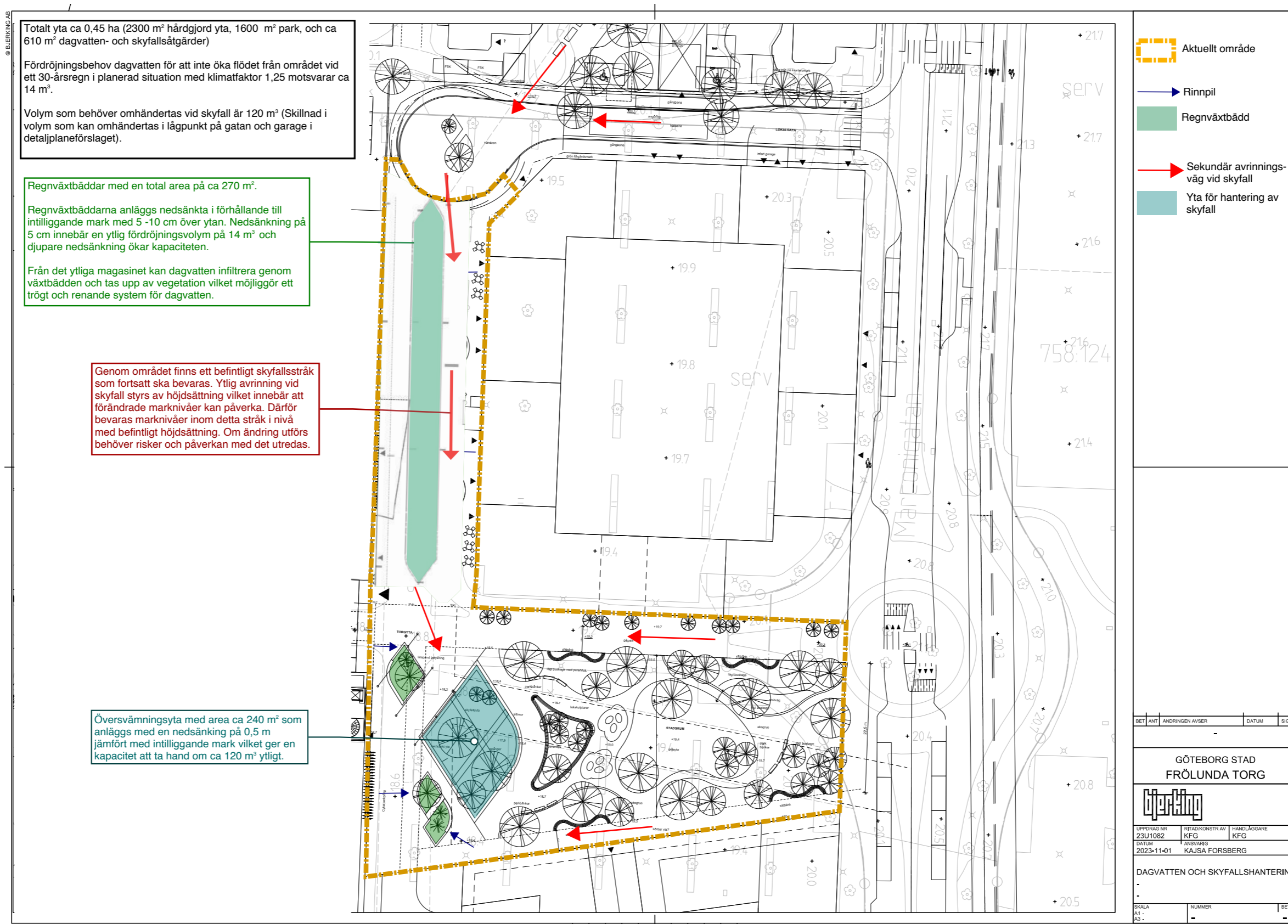
Bilaga

VA-ledningar i förhållande till förslaget

Bilaga

Fördröjning av dagvatten, flöden för skyfall

Bilaga

Mängder allmän platsmark Stadsrummet

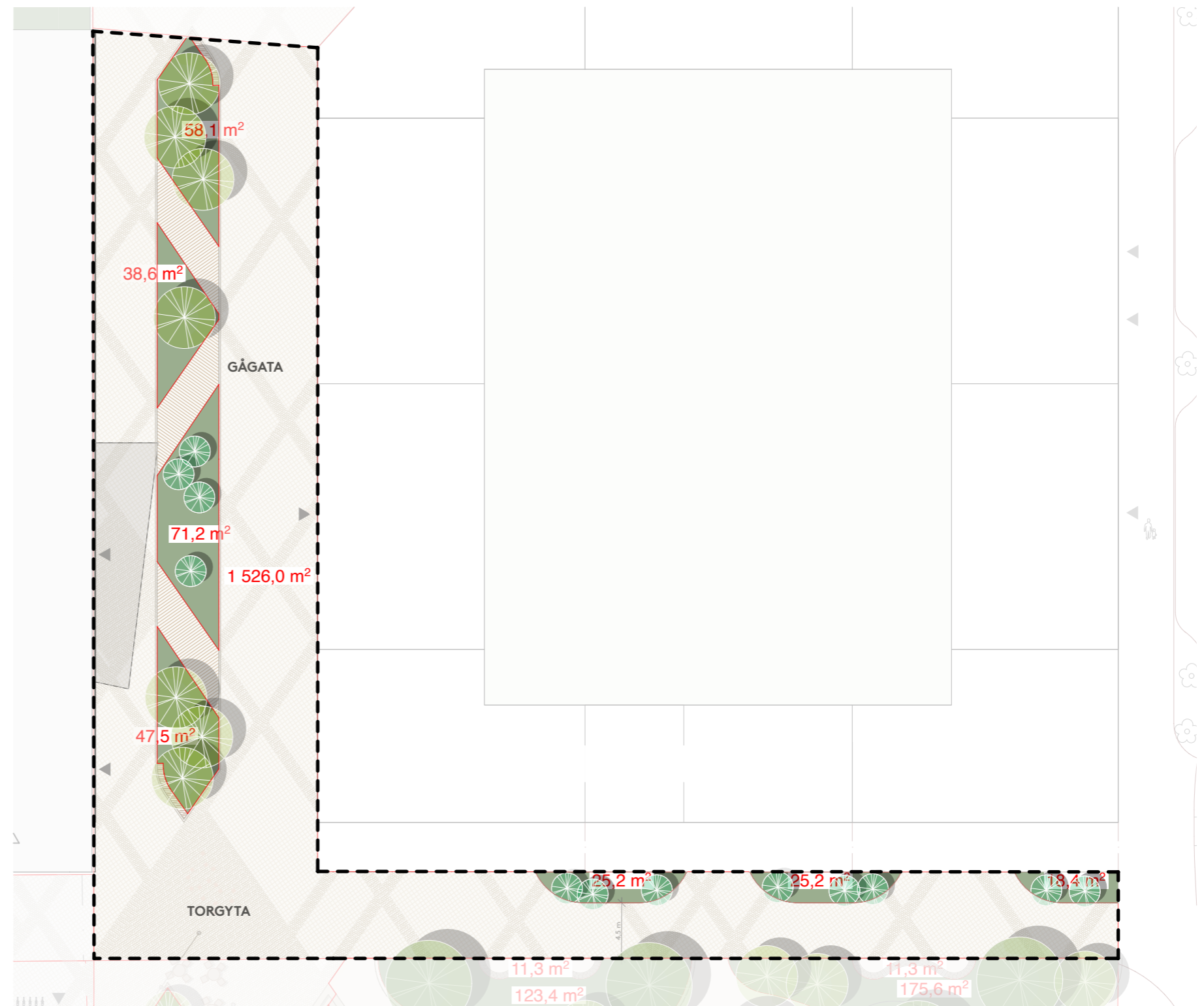
Stadsrummet:	
Planteringsyta träd/buskar/perenner:	1053 m ²
Gräsmatta:	297 m ²
Hårdgjord plattyta:	803 m ²
Eco-grusyta:	665 m ²

Bilaga

Mängder allmän platsmark Gågatan

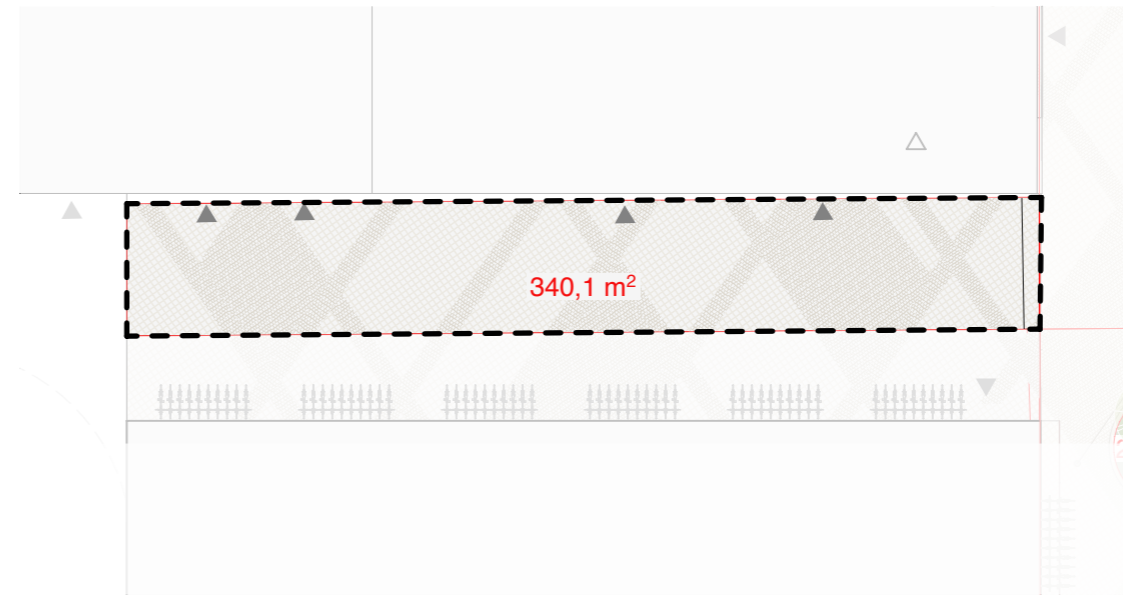
Gågata:	
Planteringsyta träd/buskar/perenner:	285 m ²
Hårdgjord plattytta:	1526 m ²

Bilaga

Mängder allmän platsmark Portiken och Vändytan

Portik:	
Hårdgjord plattytta:	340 m ²

Vändyta:	
Planteringsyta träd/buskar:	24 m ²
Hårdgjord plattytta:	619 m ²

